

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ,
perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa**

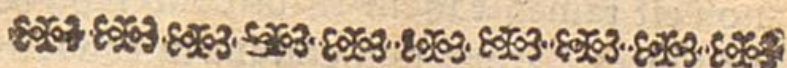
Et In octo Partes ... distincta ...

De Poenitentia Et Reliqvis Sacramentis

Vindalium, 1646

Cap. III. De prima parte Sacramenti pœnitentiæ, quæ est Contritio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38867

CAPVT. III.

*De prima parte Sacramenti Pœnitentiæ
qua est contritio.*

 SECTIO I.

An Attritio sufficiat.

CONCLUSIO.

AD valorem sacramenti sufficit contritio illa imperfecta, quæ dicitur attritio.) Probatur 1. ex Conc. Trident. sess. 14. cap. 4. quatenus ait, per attritionem disponi hominem ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ obtinendam: non enim ad hoc disponderet, si sacramentum ex ea constans non esset validum. 2. ratione, nam hoc sacramentum institutum est, ad primam gratiam conferendam per se, & vi sua, seu ex opere operato. At nunquam conferret primam gratiam, si ad valorem illius esset prærequisita, ex parte pœnitentis, vera contritio: quia ex communi sententia, eodem instanti quo quis conteritur, gra-

DE POENITENTIA CAP. III. 15
tia sanctificans ipsi infunditur. Quare
cùm confessio dolorosa semper præce-
dat absolutionem, si dolor ille necessa-
riò est contritio, apertè sequitur poeni-
tentem nunquam iustificari per absolu-
tionem, sed per eam semper accipere
augmentum gratiæ; quod à communi sen-
su alienum est.

Dices 1. dolor requisitus ad valorem
huius sacramenti, est supernaturalis, ex
dicendis; atqui attritio non est dolor
supernaturalis, cùm quis naturæ viribus
de peccato commisso, ob illius scedita-
tem, aut metum pœnæ dolere possit.
Ergo vt sacramentem valeat, necessaria
est contritio.

Respondeo nos posse habere attritio-
nem aliquam naturalem de peccatis, ex
motiuo naturali. At verò præter illam,
datur alia etiam imperfecta respectu
contritionis, quæ tamen non concipitur,
nisi ex motiuo supernaturali. Vnde Con-
cilium Trident. de ea attritione agens
loco citato, dicit eam Dei donum esse,
& Spiritus sancti impulsum, non adhuc
quidem inhabitantis, sed tantum mo-
ventis. Et de hac posteriori nos tantum
agimus.

Dices 2. dolor necessarius ad valorem
sacramenti, debet se extendere ad om-

nia peccata commissa, vt infrà probabitur; sola autem contritio se extendit ad omnia peccata, ex vi sui motiui; quia in eis considerat rationem aliquam communem, quod scilicet amicitiam diuinam dissoluant. Attritio verò orta ex fœditate alicuius peccati, ex vi motiui non se extendit ad alia peccata; cùm non repugnet aliquem simul ebrietatem detestari, & de peccato auaritiæ, aut luxuriæ minime dolere. Ergo eiusmodi dolor est insufficiens ad valorem sacramenti.

Respondeo, hoc argumentum nihil concludere cōtra attritionem illam, quæ concipitur ex metu gehennæ, aut ex amore beatitudinis, vel ex fœditate peccati in genere. Cùm enim peccata omnia mortalia id habeant commune, vt singula æternis suppliciis hominem addicant, & priuent beatitudine, & fœditatem quandam rationi fide illustratæ repugnantem habeant; hinc fit vt qui ex metu gehennæ, aut ex amore beatitudinis, vel ex ipsa peccati fœditate in genere, vnum peccatum detestatur; censeatur ex vi motiui illius detestati virtualiter omnia; & idem dic de aliis similibus motiuis.

SECTIO II.

An Attritio debeat esse vniuersalis.

CONCLUSIO

VT hoc sacramentum valeat, necesse est vt dolor se extendat ad omnia peccata mortalia, quæ in confessione proponuntur, & ad alia commissa, si quæ inculpabiliter in confessione omittuntur.) Ratio prioris partis sumenda est ex dictis: nam sacramentum Pœnitentiæ valere nequit, nisi forma illius sit vera: adeoque nisi adsit sufficiens attritio ad iustificationem obtinendam. Atqui ea attritio quæ non se extendit ad omnia peccata mortalia confessa, non est dispositio sufficiens ad iustificationem siquidem nullum peccatum mortale remittitur ex lege ordinaria, nisi de eo quis doleat: vno autem peccato mortali non remisso, cætera de quibus habetur dolor, ex eadem lege remitti nequeunt. Quare sacramentum Pœnitentiæ stare nequit, nisi dolor se extendat, saltem virtualiter, ad omnia peccata mortalia confessa.

Cæterum in ista assertione loquimur

tantum de peccatis mortalibus: nam quod spectat ad venialia eorum confessio valida esse potest, etsi attritio ad ea omnia se non extendat, sed tantum ad aliqua: sicut enim vnū non remitti potest sine alio, ita attritio se extendens ad vnum, non ad aliud, valere potest, vt vera sit forma sacramenti, quæ significat actualem remissionem & collationem gratiæ. Si verò non habetur attritio, vel vnus peccati venialis confessi, sacramentum est inualidum, & qui ita confitetur, per se loquendo, peccat mortaliter: quia etsi non teneatur absolutè confiteri venialia; ex hypothesi tamen quod ea confitetur, debet apponere ex parte sua, quæ requiruntur ad valorem sacramenti.

Ratio posterioris partis eadem est ac præcedentis, quia nemo potest consequi remissionem peccati, etiam inculpabiliter omitti, nisi de eo doleat. Ergo si talis dolor non adsit, forma sacramenti nequit esse vera, atque adeò sacramentum ipsum valere non potest.

Hinc collige, eum qui commisit adulterium, & furtum; & solum adulterium confitetur, ac de eo dolet, propter specialem fœditatem illius, non absolui validè, etsi furtum inculpabiliter omittat, Cuius ratio est, quia dolor conceptus ex

DE POENITENTIA. CAP. III. 19
speciali turpitudine adulterij, non se extendit, etiam virtualiter ad peccatum furti: quoniam fieri potest ut quis detestetur adulterium, ratione specialis fœditatis quam secum trahit, & tamen ad furtum affectus sit. Quare qui omittit aliquod peccatum mortale in confessione, ut sacramentum valeat, debet detestari peccata quæ confitetur, ex motivo aliquo generali, quod saltem virtualiter se extendat ad peccata etiam prætermiffa.

SECTIO III.

An debeat esse formalis & efficax.

CONCLUSIO.

VT hoc sacramentum valeat, necessaria est contritio seu attritio formalis, eaque efficax, seu coniunctum habens propositum non peccandi de cætero.) Prior pars probatur, quia Concilia expressè docent contritionem, confessionem, & satisfactionem esse partes huius sacramenti, atqui actus virtualiter continens contritionem, non solet appellari contritio; Ergo id de formali contritione accipiendum est: aliàs dici

posset sufficere confessionem virtualem, quod falsum est.

Accedit ratio : nam ille dolor necessarius est ad valorem sacramenti, qui requiritur ad effectum illius ; at non potest quis peccatorum suorum memor, qualis ille est qui ea confitetur, iustificari sine dolore formali : ergo neque hoc sacramentum sine tali dolore validum est, Maior tum ex dictis, tum ex dicendis satis intelligi potest. Minor suaderur : nam si quis actus præter dolorem formalem, sufficit ad iustificationem peccatoris, ille sine dubio est actus amoris Dei super omnia, atqui memor suorum peccatorum non potest elicere actum amoris Dei super omnia, quin statim quadam veluti necessitate inductus, formaliter peccata sua detestetur ; quia actus ille cum sit perfecta ad Deum conuersio, eminenter continet formalem auersionem à peccato, & cum efficax sit, statim atque peccatum memoriæ occurrit, voluntatem inclinât ad illud detestandum ; sicut efficax intentio finis mouet illam, ad media necessaria eligenda.

Et sanè credi vix potest, eum diligere Deum super omnia, qui actu cogitans se eum grauitè offendisse, non illicò mouetur actu aliquo formali ad delendam

DE POENITENTIA. CAP. III. 21

quantum fieri potest, eiusmodi offensam: amor enim si verus est, & efficax, ut hic supponitur, sine mora mouet voluntatem ad destruendum id quod rei amata displicet, eiusque amicitiam dissoluit. Hinc ergo evidens relinquitur, non posse hominem iustificari in sacramento Poenitentiae, sine dolore aliquo formali; atque adeò talem dolorem esse de essentia huius sacramenti.

Posterior pars ostenditur, tum ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 4. tum quia, dolor requisitus ad valorem sacramentalis esse debet, ut sufficiat ad illius effectum, ut dictum est: at dolor qui non habet adiunctum firmum propositum vitandi de cætero peccata; sed solam velleitatem non est talis ut sufficiat ad effectum huius sacramenti, qui in reconciliatione consistit; ergo non sufficit ad valorem illius. Probatur minor, tum quia Concilium Trident. sess. 6. cap. 6. inter dispositiones ad iustificationem necessarias, numerat propositum seruandi diuina præcepta, seu non peccandi mortaliter: tum quia omnes docent hominem non iustificari, nisi priùs ad Deum conuertatur; non dicitur autem conuerti per detestationem peccati præteriti, nisi ea adiunctum habeat;

propositum emendandi vitam; siquidem conuersio propriè est mutatio continens terminum à quo, & ad quem, quorum prior est recessus à malo per detestationem, posterior verò accessus ad bonum, per propositum seruandi legem diuinam, & peccata cauendi; tum denique quia hoc Deus præcipuè intendit in sacramento Pœnitentiæ, vt homo in posterum vitam rectè instituat. Quare meritò in iustificatione, ab illo exigit propositum nouæ vitæ.

Obiicies, confessio quæ fit cum velleitate non peccandi; habet rationem accusationis dolorosæ; atqui talis accusatio ad valorem sacramenti sufficit. Ergo, &c. Respondeo ad valorem sacramenti non sufficere quamcumque accusationem dolorosam; sed eam tantum quæ tendit ad reconciliationem. Ea autem non verè tendit ad reconciliationem, quæ cum peccandi voluntate, atque adeò cum actuali peccato mortali coniuncta esse potest; cuiusmodi est illa confessio, quæ fit cum sola velleitate non peccandi.

SECTION IV.

An debeat esse supernaturalis.

CONCLUSIO.

VT sacramentum valeat, requiritur contritio seu attritio supernaturalis, quæque verè, & non tantum quoad existimationem talis sit.) Prior pars probatur euidenter ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 4. vbi in primis dicitur, hæc attritionem esse donum Dei, & Spiritus sancti impulsam; non quidem inhabitantis, sed tantum mouentis. Secundo eam in sacramento disponere hominem, vt diuinam gratiam consequatur: non disponderet autem ad gratiam, nisi esset supernaturalis, vt liquet ex dictis in tract. de gratia.

Ratione etiam ostenditur; nam illud haud dubiè requiritur ad valorem sacramenti, quod necessarium est ad veritatem formæ; atqui ad veritatem formæ sacramenti Pœnitentiæ requiritur, vt pœnitens effectum consequatur, vt patet ex suprascriptis; non potest autem via ordinaria illum recipere, quin habeat attri-

tionem supernaturalem. Ergo de primo ad ultimum, ad valorem huius sacramenti, necessaria est attritio supernaturalis.

Dices, in aliis sacramentis materia est res aliqua naturalis ordinis, ut inductio-
ne constat. Idem ergo dicendum de ma-
teria sacramenti Pœnitentiæ. Respondeo
non sequi, quia cum sacramenta liberè à
Christo instituta sint, ex eo quòd aliqua
instituit in materia naturali, non potest
inferri, idem sentiendum esse de sacra-
mento Pœnitentiæ. Argumentum enim à
simili non valet, in iis quæ pendent à
voluntate alterius; aliàs dicendum esset,
quòd sicut in aliis sacramentis est mate-
ria quædam externa & sensibilis, omninò
distincta ab actibus suscipientis; ita sa-
cramentum Pœnitentiæ ex aliqua eius-
modi materia constare debet.

Posterior pars sequitur ex dictis: nam
attritio requisita ad valorem sacramenti,
est donum Spiritus sancti, quod dici non
potest de attritione naturali, quæ falsò
existimatur supernaturalis, sed de ea tan-
tùm quæ verè talis est.

Deinde ut quis gratiam consequatur,
necessaria ipsi est attritio, quæ sit verè su-
pernaturalis, & non tantum quoad exi-
stimationem. Cum ergo valere nequeat
hoc sacramentum, nisi gratia per illud
conferatur

DE POENITENTIA. CAP. III. 25

conferatur; perspicuum est ad valorem illius, attritionem verè supernaturalens esse necessariam.

Obiicies, esto dolor naturalis non sufficiat per se loquendo; negari tamen non debet, quin per accidens sufficiat. Nimirum, si adhibita sufficienti diligentia, existimetur supernaturalis & sufficiens, falsaque existimatio ex inuincibili ignorantia oriatur. Etenim qui ita dispositus ad sacramentum accedit, non tenetur postea confessionem iterare; aliàs nunquam essemus securi de confessione ritè peracta, & conscientia nostra continuò scrupulis ageretur. Cum ergo per talem confessionem satisfiat præcepto confessionis, signum est eam ad valorem sacramenti sufficere.

Respondeo, falsam illam existimationem excusare quidem à culpa, non tamen efficere, ut dolor qui ex se non sufficit ad valorem sacramenti, à parte rei ad illum sufficiat. Quemadmodum aqua non sufficit ad calicis consecrationem, etsi quis existimet esse vinum album. Unde qui cum tali dolore cõfiteretur, manet per se loquendo obligatus ad confessionem iterandam. Verùm si semper in bona illa fide ipse permaneat; sicut non peccauit cum ea ad sacramentũ accedens,
 de Pœnitentia, B

ita ab iteranda confessione excusabitur. Hocque sufficit ad pacandas conscientias; præsertim cū peccata inualidè tunc confessa, per sequentes confessiones, aut per contritionem tolli possint.

SECTIO V.

*An attritio debeat confessionem
antecedere.*

CONCLUSIO.

Confessio valet, etsi attritio eam tempore præcedat. Imò ut valeat attritio debet eam præcedere, idque non modo natura, sed etiam tempore.) Prima pars probatur ex praxi: nam cū aliquis conscientiam examinat, & de peccatis commissis atteritur, in ordine ad confessionem instituendam; si postea contingat, ut dum peccata Sacerdoti recitat, aut ab eo absoluitur, nullum actum doloris eliciat; omnes existimant eum validè absolui, eò quòd dolor præcedens, cuius virtute fit confessio, censetur virtualiter perseverare, & confessio ipsa est verum illius signum. Quare sicut validè quis hodie absoluitur, etsi hesternæ die

DE POENITENTIA. CAP. III. 27

confessus fuerit, ita validè confessionem instituit, etsi attritio ad valorem illius necessaria præcesserit: quia nimirum in his moralibus, coniunctio moralis sufficit, ex communi sententia.

Secunda pars ostenditur, quia ut valeat confessio, ea debet esse signum doloris interni, & vice versa dolor internus per eam significari debet. Confessio enim non est valida, nisi sit dolorosa, lachrymabilis, & ad reconciliationem tendens: quod non habet per seipsam, ut est nuda peccatorum narratio, sed quatenus coniungitur cum dolore interno, eumque exterius manifestat. Hoc autem fieri non potest, nisi dolor ipse confessionem præcedat: ut enim confessio sit interni doloris signum, ab eo procedere debet, quia si actus illi sint omninò disparati, nec attritio sit causa confessionis; non magis dici poterit, confessionem esse signum attritionis, quàm cuiusvis actus interni, cum quo nullam connexionem habet. Siquidem simplex & historica peccatorum narratio, ex se formaliter non magis dolorem, quàm alium actum significat; si ergo dolorem significat, hoc habet quatenus ab eo procedit, quod fieri non potest, nisi dolor ipse aliqua ratione præcedat.

Tertia pars probatur ex iam dictis: nã
 vt valeat confessio, necesse est vt pœni-
 tens, velit confiteri, non quauis ex causa,
 sed ex motiuo attritionis. Hoc autem
 fieri non potest, nisi attritio præcedat
 saltem naturã voluntatem confitendi.
 Rursus, voluntas ista confessionis insti-
 tuendæ, est prior ipsa actuali confessione,
 non solum natura, sed etiam tempore: si-
 quidem actus voluntatis elicitur in in-
 stanti, & confessio non potest fieri nisi in
 tempore. Cùm igitur attritio sit prior
 voluntate confitendi, à fortiori ea debet
 esse prior actuali ipsa confessione.

Verùm contra iam dicta arguitur, ex
 vsu communi confessoriorum, & pœni-
 tentium qui post absolutam peccato-
 rum confessionem, ad generalem eorum
 attritionem excitari solent: idque cen-
 setur ex hac parte sufficiens, vt ritè &
 rectè detur absolutio, siue dolor confes-
 sionem præcesserit, siue non.

Respondeo, vt praxis ista sit utilis,
 quando confessio sine sufficienti dolore
 facta est, non tantùm curandum esse, vt
 pœnitens dolorem concipiat de peccatis
 antea confessis, sed etiam vt saltem vir-
 tualiter ipsam confessionem repetat; quod
 paucissimis verbis fieri potest: si verbi
 causa, ex iam elicita attritione dicat, se

dolere de peccatis confessis, & eorum
absolutionem postulare; aliàs si attritio-
nem tunc tantum eliciat, cùm confessio
præcedens non fuerit illius signum, con-
cipi non potest qua ratione absolutio su-
per illam validè cadere possit. Quare
cùm sæpe contingat, poenitentem non
esse sufficienter attritum, quamdiu pec-
cata recitat, consultissimum est curare,
vt ante absolutionem, non modo eliciat
actum aliquem veræ attritionis, sed etiã
generatim confessionem repetat modo
ante dicto.

SECTIO VI.

*An sacramentum Pœnitentiæ possit
esse informe.*

CONCLUSIO.

Sacramentum Pœnitentiæ non potest
esse validum, & simul informe, seu
carens effectu.) Ratio petenda est ex su-
prà dictis: nam eò ipso quòd hoc sacra-
mentum caret effectu, forma illius vera
esse nequit; forma autem falsa existens
sacramentum ipsum non potest esse sub-
stantialiter validum, vt per se notum est.

Ergo implicat quòd hoc sacramentum sit validum substantialiter, & informe, seu carens effectu.

Dices 1. cum nonnullis, ex nostra sententia sequi magnam perturbationem animorum: si enim ut in ea supponitur, minor attritio non sufficit ad valorem, quam ad effectum huius sacramenti, sicut nemo certus esse potest, an habeat attritionem sufficientem ad gratiam; ita merito quisque dubitare potest, an validè confessus sit, & iteranda sit confessio, nec ne.

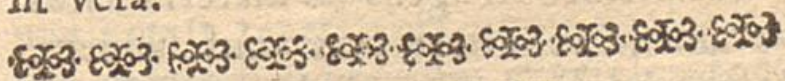
Verum hæc ratio est parui momenti: nam adhibita sufficienti diligentia, accedit bona fide, & inculpabiliter ad hoc sacramentum sine dolore, qui à parte rei sit sufficiens ad valorem illius; non tenetur quamdiu illa bona fides perseuerat, confessionem iterare, quod sufficit ad pacandas fidelium conscientias: præsertim cum peccata confessa per sequentes confessiones indirectè tolli possint. Quòd si postea prædictus error ipsi innotescat, tenetur quidem tunc peccata iterum confiteri, in quo nullum est inconueniens; sicut neque esset, si constaret sacramentum fuisse nullum, defectu iurisdictionis, aut intentionis ministri.

Dices 2. cum aliis, ad effectum sacramenti requiri attritionem vniuersalem de

DE POENITENTIA. CAP. III. 31

omnibus peccatis commissis, & non retractatis: aliundè verò confessionem valere, quando quis attritur de peccatis confessis, etsi ea attritio non se extendat ad peccata inculpabiliter prætermissa. Hinc autem sequitur sacramentum esse validum, iuxta posteriorem doctrinam, & informe, iuxta priorem.

At neque hæc ratio viget: nam etsi concedi possit, in tali confessione reperiri quicquid necessarium est, & sufficit ad valorè ipsius confessionis per se sumptæ, in ratione partis: negatur tamen ibi inveniri, quicquid necessarium est ut forma sit vera.

CAPVT IV.

De secunda parte Sacramenti Pœnitentia, quæ est Confessio.

SECTIO I.

*An signis & nutu fidei possit,
an sola voce.*

CONCLUSIO I.

NON est de necessitate Sacramenti Pœnitentiæ, ut confessio fiat voce humana: est tamè de necessitate præcepti,